

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Contra tertiam partem Ruißbroich de ornatu spiritualium nuptiarum

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

benignitas tua mihi iure colenda. vale vale

Finit epistola cancellarij Parisiensis de susceptione humanitatis xpi allegorica. anagogica. ⁊ tropologica.

Epistola Johannis

de Berson ad fratrem Bartholomeu carthusien. super tertia pre libri Ruysbroech de ornatu spiritualium nuptiarum

Enerabili pa

tri ⁊ bone simplicitatis fratri in christi charitate dilectissimo fratri Bartholomeo carthusien. Suo Johanes Cancellarij indignus ecclesie Parisiensis nuptiarum agni picipem fieri. Pridem librum quemdam per te habitus cuius titulus est de ornatu spiritualium nuptiarum in transcurso legeras. nouissime illum attentius relegens coperi multa ibidem tradi salubria ⁊ alta documeta. Nam prima pars instruit ad vitam actiuam. Secunda ad vitam spiritualem que affectualem dici potest inducit sub varqs ⁊ pulchris similitudinum manuuctionibz ⁊ tropis quozum intelligentiam soli experti plene concipient. Sunt nempe ex eis que in affectu plus aguntur qm in intellectu ⁊ q percipiuntur amplius saporis cuiusdam intimo gustu qm ratiocinatione vel discursu. Tercia pars notificare nititur que sit excellentia vite contemplatiue. que beatifice visioni in anima appropinat. Tradunt quidam sicut accepi. qd prefatum librum ydiota vnus sine litteris composuit. Exinde non sine miraculo ⁊ inspiratione diuina ipsum fuisse confectus pateter astruunt. Ex quo consequens esset omnia contenta in eodem esse verissima sanctissima. Sed meum quale sit super hac re iudicium tibi no esse celandum decreui ne fortassis incerta aut falsa pro veritate certa. aut diuina amplecti contingeret. Scis quid iuber apostolus. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci. Snt vt meuz interim est iudicium due partes priores satis viles in quibus nihil deprehendi qd no possit salua fide ⁊ morum puritate sal

uari quaqm modestum lectorum in multis eslagitent. ⁊ talem qui non sit penitus expertus earum que secunda pars loquitur affectionum. Ceterum stilus ipse libri non sordidus est nec abiectus. Certe tamen induci nequeo credere librum ipsum fuisse conflatum per os ydiote quasi per miraculum. Stilus enim ipse magis sapit ⁊ redolet humanam eloquentiam qm diuinam. Nam ⁊ poetaruz verba vt therentij ⁊ boetij ⁊ philosophorum sententie ⁊ orozis cursus ostendunt palam illic studiosam industriam ⁊ diligentie laborem diuturnus precessisse. Plane impar valde est stilus diuine scripture prophetarum ⁊ euagelistarum ab hoc loquendi genere. Quauis hic diceret pertinax assertor oppositi. qd deus scientiarum dominus est. habens facultate nunc hoc. nunc illo modo scribendi pro scribarum suorum. fatemur ita possibile fieri. Sic autem in proposito satis contigisse no elucet. presertim quia testatur autor seipsum latinis verbis plurimum desudasse. Hoc vero cur oportuisset si fuisset tantummodo calamus scribe velociter scribentis/spiritus sanctum loquor/ qui tarda molimina nescit ⁊ cuius velociter currit sermo. Verum alia potior e ratio que me non ita sentire compellit. Siquidem tertia pars eiusdem libri proorsus repudiada rescindendaq est tanq vel male explicata. vel plane abhorrens ⁊ discrepas a doctrina sana doctorum qui de nostra beatitudine locuti sunt. Nec stat cum determinatione expressa decretalis ponentis beatitudinem nostram consistere in duobus actibus visione ⁊ fruitione cum lumine glorie. Et si hoc ita est in beatitudine consummata qd deus non est visio ⁊ claritas nostra essentialis sed tantu obiectalis. quaro magis erit hoc alienum in beatitudinis quadam assimilatione imperfecta qua fas haberemus hic degustare in via. Ponit aut tertia pars libri prefati qd anima perfecte cōtemplans deum no solum videt cum claritatem que est diuina essentia s est ipsamet claritas diuina. Imaginatur enim sicut scriptura sonat qd anima tunc desinit esse in illa existentia qua prius habuit in proprio genere ⁊ conuertitur seu transformatur ⁊ absorbetur in esse diuinum ⁊ in illud esse ydeale defluit qd habuit ab eterno in essentia diuina. de q esse dicit Jobes

bb 4

in euãgelio. Qd factũ est in ipso vita erat
 Et hoc esse p̄supponit autor iste causã no-
 stre existentie temporalis. et esse vnũ cũ eo
 fm essentialẽ existentia. Addit q̄ perditur
 anima p̄templãtis in esse tali diuino abyf-
 sali/ita vt repibilis nõ sit ab aliqua crea-
 tura. Similitudo talis possz adduci que
 nõ tamẽ ab ipso ponit. si gutta modica vi-
 ni in mare dilaberetur constat q̄ mox ab-
 sorpta cõuerteret in illud. **¶** Nec positio
 deficit in multis. Quãq̄ nõ facile induce-
 bar aliquid falsitatis suspicari in illa ter-
 cia parte quãdo in alijs prioribz tot vera
 altaq̄ p̄sperã q̄n etiã legebã obtestatio-
 nes autoris ne cito damnaret a nõ intelli-
 gentibz ne pessumarent. Et qz p̄fecto pro-
 nioz debet esse doctoz om̄is ad pie interp-
 tandum dicta aliena si fieri possit absq̄ si-
 dei et simpliciũ periculo q̄ ad rigide con-
 demnandũ. At vero diligẽs et repetita in-
 spectio dictoz illoz magis ac magis i-
 illis errorem aperuit. Nec autem sũt pau-
 ca de dictis suis excerpta ad litteras. Ait
 em̄ secũdo capitulo terciẽ partis. In ipsa
 quidẽ sui vacuitate p̄ fructiuũ amorẽ spi-
 ritus perdit semetipm. Deniqz claritatez
 nullo intermediante suscipit ac sine inter-
 missione ipsa fit ea claritas quam accepit
 Et terciõ capitulo dependetq̄ nostrũ esse
 creatum ab esse eterno et fm essentialẽ exi-
 stentiam vnũ cũ illo est. Sequit̄ vnũersi
 quoz supra sui creationẽ in vite cõtem-
 platiue altitudinẽ sublimati/vnũ sunt cũ
 hac deifica claritate/imo ipsa claritas ipi
 sũt. vident proinde sentiunt et inueniũt p̄
 hoc deificum lumẽ se fm esse vitãq̄ suã in
 creatam. eandẽq̄ fore simplicẽ diuinitatẽ
 abyssum. Sequit̄ atqz cũ eo quo videt et
 qd vident lumine idẽ sũt. Et primo ca-
 pitulo dixerat. Vniuersi deuoti spiritus
 vnũ cũ deo p̄fundo amoris deflunio sicut
 defecti nõ quomodolibet quidẽ vnũ s; id
 ipsum qd est ipa in se essentia dei eo modo
 quẽ beatifica beatitudo. Et q̄rto capitu-
 lo exp̄ssius ait. Illuc spiri? est supra seip-
 sum trãslatus et deo vnificatus gustã vi-
 densqz in vnitate viuide abissus in qua se
 se fm esse suũ increatũ possidet immensas
 diuitias q̄ ipemet iuxta eũ modũ quo eas
 deus gustat et videt. Et his et similibz di-
 ctis intentionem autoris fuisse qualẽ di-
 ximus. Neqz em̄ de ipa que later aliunde.

q̄ ex scriptis suis sumi potest certitudo.
 ¶ si deficit autor in explicando sicut pa-
 lam aut errat aut deficit sibi impuret qui
 nõ solum litteratis doctisqz. sed indoctis
 etiã et rudibz taliter locut? est. Sed ne-
 qz amirari vel indignari quispiã debz. nec
 de temerario iudicio arguere eos q̄ legen-
 tes eũ p̄sertim imbuti in sacris litteris in-
 tentionem suã ex verbis colligũt/collectã
 examinat/ examinatã se dicunt intellige-
 re. et intellectã si erronea est rep̄bendere nõ
 omittunt. Nõ enim maioris sanctorisue
 autoritatẽ est autor q̄ sanctissimi diuinis-
 simiqz theologi doctores nostri/qui tũ di-
 cta sua alioz examini libero. vt Aug. ait.
 iudicãda reliquerũt. Deniqz materia ter-
 cie partis nõ est de illis q̄ per defectũ et ex-
 perientia s; per intellectũ sanctis inspira-
 tum/cognoscuntur et scripta sunt. Porz
 autẽ noticia et dijudicatio p̄cipue apud ex-
 ercitatos theologos in sacris litteris que-
 renda est. nõ apud deuotos solum. **¶** Am-
 plius non ignoro fuisse et esse quosdam ex
 theologis disputãtes satis curiose si pos-
 set de absoluta potẽtia anima rationalis
 cognoscere formaliter beatificari p̄ diui-
 nam essentiam absq̄ medio alio. ita qd de-
 esset ipsi anime sua cognitio et fructio non
 tantũ obiectalis s; quasi formalis. Hocẽ
 deus nõ solum esset cognitio que cognos-
 ceretur ab anima. sed per quã anima ipa
 cognosceret. et pari modo de fructione.
 ¶ Quicquid vero sit de possibili null? ita
 esse de facto p̄sumit asserere. Nam ecclesia
 stica determinatio ad oppositũ est. Nul-
 lum vsqz inuenio theologũ. qui non dico
 posuerit. sed qui yllam omnino fecerit q̄sti-
 onem q̄ per talem modum qualis explica-
 tur ab hoc autore. anima posset deum vi-
 dere et beatificari in eo neqz de facto neqz
 de possibili tanqz videlicet anima desine-
 ret existere in esse p̄prio et transformaretur
 in illud esse diuinũ ydeale quale habuit i
 deo ab eterno. Quoniã vt interim dispu-
 tationem de ydearum pluralitate in deo
 omitram que a multis ignorãter ponitur
 si corpus xpi vel aliud corpus beatifica-
 tum hoc modo perderet animã suã in sua
 contemplatione et beatificatione pro illa
 haberet essentiam diuinã ipsum formaliter
 viuificantẽ. Alioquin esset absqz vita.
 Sed nec anima esset tunc eiusdẽ speciei si

107
 cū prius. quippe nō haberet aliud esse et
 viuere q̄s habuit ab eterno in arte diuina.
 In quo esse sicut erat ab eterno anima q̄
 libet etiā damnata vita diuina erat beati-
 tudo sua. Porro corpus humanū nō pos-
 set in gloria regere animā suā ad sui uiuifi-
 cationē formale aut si posset iā anima nō
 esset p̄dita. q̄liter ip̄e loquit. Alie demū se-
 querent innumerabiles absurditates. q̄s
 p̄sequi longū esset. **S**z videbit̄ fortal-
 sis p̄ ista assertionē facere illud apl̄i d̄bz
 Qui adheret deo vn̄ spūs est. Et multa
 p̄p̄ dicta sūt in hanc sententiā imp̄cantis
 patrē. vt fideles vnū sicut pater et fili⁹ ipsi
 sunt vnū. Dudū vero certa est sanctorū pa-
 trum sup̄ his expositio dicentiū illā vni-
 tatem nō esse essentialē nec p̄ se ipsam simi-
 litudinē. s; sola ibi norat assimilatio et par-
 ticipatio. quēadmodū dicit lucas q̄ mul-
 titudinis credentiū erat cor vnū et anima
 vna. Et de duob; amicis itidem dicit vul-
 garis vsus habz. Quēadmodū etiā carbo
 ignit⁹ et aer illuminat⁹ vnū appellant̄ euz
 suo igne et lumine. Hoc tropo p̄bat boeti-
 us hoies bonū esse deū iuxta illō ps. Ego
 dicit̄ d̄i estis. nō quidē p̄ veritatē et vnita-
 tem diuine essentie et locutionē p̄p̄riā. sed
 participatiue et assimilatiue imitatiue et
 nūcupatiue. **Q**z si autor iste pari modo re-
 spōderet se dicta sua intellexisse d̄ vnifica-
 tione spūs cū deo. nō p̄tendo nec p̄tradi-
 co cōtra intentōez. s; explicatiōē alit̄ so-
 nare nō dubito. qm̄ p̄terea nihil magnū
 diceret de contemplatiōe vltra omnes gene-
 raliter qui sūt filij dei p̄ gratiā ad optōnis
Qz miraberis forte pater in xpo dilectis-
 sime miraberis hec audiens. quo pacto in
 talem errorem vel insciā vir tam deuot⁹
 et instruct⁹ corruerit. Noli solū mirari sed
 time et humiliter sapere iugiter stude. quā-
 do audis nō istū tantūmodo sed alios in-
 numeros qui non parue videbant̄ sancti-
 tatē circa veritatē deuiasse quoz aliquos
 ipse autor iuste reprehendit in sine secūde
 partis qui blandiebātur tamē sibi de sub-
 limitate cōtemplationis legis. quēadmo-
 dum p̄bat eos a demonio meridiano fu-
 isse seductos. Erat autē de secta begardoz
 que olim p̄ ecclesiastica decreta damnata
 est. Erat sicut estimo autor iste proximus
 eorum tempore. potuitq; fieri vt cōtra su-
 am imaginatiōē de beatifica visione vel

cōtemplatiua que forte tunc cōmunis si-
 bi erat cū multis. decretalis expressa con-
 dita sit. constituens beatitudinem in duo-
 bus actibus. **P**reterea nō est necesse vt in-
 dicetur fuisse pertinax hereticus ante hu-
 iusmodi determinationē. si tunc et postea
 semp̄ paratus erat audire ecclesiam. nunc
 vero sec⁹ esset in alijs. **P**ostremo atten-
 damus precor quo pacto sibi cauere ha-
 bent omnes in sacris lris non satis imbuti
 neq; eruditi p̄ diuturnū ac vehemēs studi-
 um. v; ne talib; tractatulis insolit⁹ nimis
 adhereāt. quāq; m̄ta vera sint. **N**ō em̄ p̄-
 suadet demon falsa sine p̄mictione veroz
Ne subinde p̄sumant ip̄i theologicas ar-
 dualq; materias nouis v̄bis et p̄ sua esti-
 matione affectioneq; repertis p̄tractare.
Nobis em̄ ad certam regulā loqui fas est
 inquit Aug. alioquin secus agentes faci-
 lem ad precipitiū sibi viā sternūt. Ad tali-
 um itaq; questionū determinationē aut
 ad eas plane intelligēdas vel explicandas
 nō sufficit q̄ homo sit deuot⁹ et sit adept⁹
 illā cōtemplatiōis speciē sanctissimā prius
 et optimā que versat̄ in affectōe et feruore
 charitatis quādo scilicet homo transit in
 affectum cordis ad virtutes. **H**anc enim
 speciem cōtemplationis adipisci et con-
 descendere fas habent etiam ipse mulier-
 cule et ydiote sine litteris p̄supposita fi-
 de simplici et plerūq; facilius q̄ viri ma-
 gno ingenio et litteris sacris p̄diti qui
 altera cōtemplationis specie longe p̄re-
 cellunt. **D**ec autem species altera cōte-
 plationis versari ponitur in perscrutatio-
 ne diuinarum virtutum per quas fides
 saluberrima sicut ait Augustinus gigni-
 tur. nutritur. defenditur. roborat. **Q**z em̄
 secari possunt ab inuicem he cōtemplati-
 onis species et experiētia doctrix est et hu-
 go significat dicens. sepe amor intrat vbi
 cognitio foris stat. Nullus tamen p̄prio
 vocabulo dici debz cōtemplatiū v; sapiēs
 et p̄fect⁹ theolog⁹ q̄ prima cōtemplationis
 specie caruerit. **V**ult ergo aliq; esse et dici
 vere sapiens habeat vtrāq; cōtemplatiōis
 speciē. illaz videlicet affect⁹ q̄ sapore dat.
 et illam intellectus que scientie luminosi-
 tatē p̄stat vt cōstituat sapiētia id ē sapida
 scientia. **Q**z si altera carendum esset eligi-
 bilius iudicaretur cōmunicare in prima
 q̄ in secunda sicut optabilius est habere

Defensio iohannis de scoenbauia dictorum

pium affectum humilem et deuotum ad deum quam intellectum frigidum solo studio illuminatum. Scientia quippe inflat intelligit si sola est. charitas edificat. Nihilominus ubi de veritate fidei queritur tradita in sacris scripturis magis interrogandi consulendique sunt theologi vigentes in contemplatione secunda quam ydiote pollentes in prima. secluso in eis patenti reuelationis miraculo. et nisi forte manifesta esset in huiusmodi theologis deprauatio intellectus et intolerabilis morum peruersitas que etiam mentiri quandoque facit non tantummodo circa fidem: sed circa morum principia ut apostolus et Aristoteles. cum experientia testantur. Adde adhuc quod sicut ex caritate pie affectus et magis ex infectione eius per vicia errant nonnunquam peritissimi in sacris scripturis. excecavit enim eos malicia eorum et dati sunt in reprobum sensum. ita ex paruo lumine intellectus et parua logica prolabantur quandoque in errores periculosissimos illi qui maiorum sunt erga virtutes affectuum. quales apostolus notauit habere zelum sed non scientiam adeo ut si non humiliter sapiant. et nisi sese contrahant intra metas sue cognitionis nulli pertinacius inueniuntur neque absurdius errores confingere. Propterea non leuiter scribere debent vel docere. sed nec absque cautela magna adhibendum est eis. non preuia discussione diligenti et doctorum examinatione. In talibus quippe plurima sepe reperimus aut falsa aut male explicata. ac proinde multa erronea materia prebetur simplicibus quibus in multis diuina altissimaque sunt. Inter tales scripturas narrantur aliquae narrationes aut regule vel doctrine particulares aliquorum patrum veterum que magis admirande quam imitande dicuntur. Quoadmodum Iohannes qui clymachus dicitur ponit virtutes esse impassibiles et quedam valde austeram super penitentia et peccatis. Et cassianus de libero arbitrio notatus. Et alij alia parum examinata aut nimis rigida tradunt que communis schola theologice veritatis merito non admittit aut recipit. Quoadobrem bonum est mel cum sauo. sauo scilicet deuotionis cum lumine eruditionis aut si alterum dumtaxat obrigerit. vratur quilibet dono suo. ambulet in uocatione sua abundet in sensu suo. et cor

medat mel quantum satis est. non plus sapiens quam oportet. Rectum quidem verbum enunciat Oratorius quod ab ipso postea Hieronimo non longe a materia traductum est. Quod medicorum est promittunt medici tradunt fabrilia fabri. Conformeriter satis ad illam logicorum maximam. Unicus quod in sua arte perito credendum est Bene vale pater et frater in christo apud quem tuarum me orationum participem fac Amem.

Explicit epistola magistri Iohannis de Berlon ad fratrem Bartholomeum cartbusiensem. de libro Ruysbroech.

Incipit libellus fratris Iohannis de scoenbauia qui niritur defendere quedam dicta fratris Ruysbroech contra magistrum Iohannem de Berlon Cancellarium parisiensem.

Boniam quidam doctor eximius parisiensis artis theologice quedam dicta fratris Iohannis de Ruysbroech in libro quod intitulat de ornatu spiritualium nuptiarum minus iuste ut opinor calumnia et reprobata asserens doctrinam eiusdem viri in quibusdam passibus et specialiter in tertia prepositi libri esse erroneam a regula theologice veritatis ac traditione sanctorum patrum et doctorum discrepantem. et ob hoc non esse recipiendam et abijciendam. Idcirco ut veritas huius doctrine quam a spiritu sancto arbitror effluxisse et emanasse. quam magis est veritas et non erroris planius eluceat. in quantum tenuitas mei ingenii et exiguitas mee scientie appetat. tria per ordinem facere dei gratia aspirate attemptabo. Primo intentionem fratrum suorum quantum ad ea que ibi arguuntur et reprehenduntur et tamquam erronea iudicantur explicabo. secundo quomodo hec doctrina non sit noua adinuentio et supstitiosa. sed omnino sanctorum notatissimorum doctorum catholice fidei persona et ipsorum autoritate commedata et approbata per dominum dederit explanabo. Et tertio quomodo rationes obiecte minus efficaces sunt nec predictam doctrinam euacuant declarabo.

Quantum ad primum est sciendum quod frater Iohannes de Ruysbroech autor predicti libri